GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata kwartalna złp. 12. N^ER 213. *Pojedynczy numer na welinowym papierze gr. 10.*

PIĄTEK DNIA 9 WRZEŚNIA 1831 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzień	godzina	Barometr na 0° R.	Thermo:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
8.	7	27 6. 783	+ 5 3	+ 2,0	połud: ws. słaby	pogoda z chmur:	mgła.
	12	„ 6, 319	+15 9	+ 7,0	połu: za. słaby	„ „	
	3	„ 5. 578	+17. 6	+ 8,5	„ sredni	„ „	
	9	„ 5, 991	+17. 6	+ 6,0	„ słaby	„ „	

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— KRAKOW. —

SENAT RZĄDZĄCY &c.

Zeszłoroczny nieurodzay i idąca za nim obok braku zarobku drogość żywności, a więcey ieszcze klęska śmiertelności, którą choroba choleryczna w przeyściu swoiem przez kray nasz pomimo przedsięwziętych zaradczych środków zrządziła, pogrążyły w niedostatku i nędzy wiele familiy iedynie z dziennego zarobku utrzymanie maiących, wiele wdów otoczonych znaczną ilością dziatek na próżno ogląda się na pomoc mężów, których im nielitościwa śmierć na zawsze wydarła, a ieszcze więcey osieroconych dziatek wyciąga ręce wzywaiąc rzewliwie publiczney nad sobą opieki. W tem położeniu rzeczy Rząd kraiowy powodowany ieszcze i tą uwagą na drodze doświadczenia zebraną, że wszelkie zaziębienie do czego długie w chłodnych wieczorach przechadzki zwykle przy oświeceniach miasta czynione daią nayłatwieyszy powód, sprowadza choleryczne słabości, uznał bydź nayprzyzwoitszem i serca obywatelskiego naygodnieyszem, aby w mieysce zwykle dotąd w dniu 11 września r. b. przedsiębranego oświecenia miasta, wsparciem nieszczęśliwych uczcić pamięć nadania kraiowi temu swobód konstytucyynych; upoważniwszy więc woytów gminnych do zbierania po gminach dobrowolnych na ten cel składek, i wręczenia ich następnie Bractwu Miłosierdzia i banku pobożnego dla rozdzielenia pomiędzy ubogich którzy przez klęski na wstępie wzmiankowane do nędznego przyszli stanu, nie pozostaie rządowi iak odezwać się do czułych serc waszych obywatele i mieszkańcy M. Krakowa, abyście nakład ten, który oświecenie okien za sobą zwykle wiedzie, na otarcie łez nieszczęśliwych oddać zechcieli. Codzienne przykłady waszych szlachetnych uczuć dla dobra ludzkości i godne naśladowania poświęcanie się utrzymuią rząd kraiowy w tem przekonaniu, iż ochoczo przyymiecie tę sposobność dogodzenia potrzebie serca waszego.

W Krakowie dnia 6 Września 1831 roku.

Senator Prezyduiący *Czaykowski.*

Sekr: Jlny Senatu *Darowski.*

Dzisieyszey nocy nadeszło tu urzędowe doniesienie, że w skutek rozkazów JW. Prezesa Rządu w radzie ministrów jen. Krukowieckiego, jenerałowie: Prądzyński, Chrzanowski i Ramorino na prawym brzegu Wisły działania woienne rozpoczęli. — Wiadomości zaś prywatne odebrane z Warszawy, podaią zwycięztwa nad Tołstoiem i Gołowinem za niewątpliwe; pierwszemu zabrano znaczne kassy. Rossyanie cofneli się z częścią sił swoich aż o 1 1/2 mili od Nieszawy. W stolicy spokoyność zupełna teraz panuie. Woiewództwa Płockie i Kaliskie oczyszczone z nieprzyiaciela i urzędnicy nasi do Kalisza wracaią.

Donoszą z lubelskiego, iż w bitwie pod Kockiem, Rossyanie oprócz innych strat mieli ranionych do 1000 ludzi i tych przez Lublin ku Bugowi przewieziono.

Część woyska Zamość oblegaiącego, pospieszyła wzmocić oddziały, z woyskiem polskiem około Kocka spotykaiące się.— Utrzymuią, że pułk Konnopolców znany przez długi pobyt w Warszawie, w bitwie pod wałami miasta niechcąc się bić broń złożył. — Podług wiadomości od Piotrkowa odebranych, zdaie się iakoby nie tylko korpus Rüdigera, ale i część woysk Paskiewicza od Rawy ku Radomiowi ciągnęła dla przeyścia Wisły pod Puławami. Jenerał Knoring, któren od Kalisza miał jakieś żwawe wyprawy przedsiębrać, wiemy że z Piotrkowa do Łodzi się cofnął.— Pod Wźbicą oddział z 200 kozaków pod komendą pułkownika Bohusiewicza, po dwugodzinney walce z szwadronem jazdy z korpusu jenerała Różyckiego, zmuszonym do odwrotu został, straciwszy 15 w zabitych, 5 wziętych w niewolę i wielu ranionych. Polacy mieli 2ch zabitych i 5 ranionych.

Wypis z listu z Warszawy do kommissarza woiennego w Kielcach, pisanego dnia 26 sierpnia, a odebranego w d. 1 września r. b.

Dnie onegdayszy i wczorayszy były stanowczemi dla dobra oyczyzny naszey, albowiem nieprzyiaciel taką poniół stratę, że obawiać go się niemożemy. Nowy Wódz okrył się wielką sławą: zbił zeszczętem korpus woyska rossyyskiego, którym sam W. Xiążę Michał dowodził; nasi wiarusi iuż nie bili, ale kłuli i rznęli. Oprócz niewyrachowanych strat, które nieprzyiaciel poniósł, ta iest nayważnieysza, że nasi wiarusi czoło iego armii, to iest 12,000 grenadyerów, w pień wycięli, 25 armat, wozy ammunicyyne, artyleryczne pociągi, i t. d. zabrali. W. Xiążę Michał iest raniony i ledwo zdołał uciec. — W tym momencie nadszedł rapport od jenerałów Turno i Millberga o zbiciu nieprzyiaciela między Modlinem i Pragą: 5000 trupa, 7000 niewolnika i 11 armat były owocem naszey waleczności. Dzielny i mężny Turno podług swego zwyczaiu cudów waleczności dokazywał. — Warszawa upoiona iest radością i spodziewam się że to ostatni list, który powierzam losowi, kommunikacya bowiem dziś albo iutro otwartą zostanie, gdyż jen. Ramorino między Zamościem i Krasnymstawem zbił na głowę 30totysiączny korpus Tołstoia i Rota, zabrał całą artyleryą, przeszło 30 armat wozy ammunicyyne, a resztę niedobitków do Galicyi popędził. — O Paszkiewiczu zapewniaią, że zniknął, i że potaiemnie do Rossyi wyiechał, gdyż tam wybuchnąć miała rewolucya. — Dembiński, wasz Krakowiak, raniony cudów dokazywał.

Gazeta berlińska pruska stanu z dnia 2go września zawiera pod artykułem *Polska* z Kalisza d. 26 sierpnia: "Onegday kilka tysięcy iazdy rossyyskiay, składaiącey się z 3 pułków z 8 działami, weszła tu pod rozkazami jen. brygady Knorring. Przytym korpusie znayduią się jenerałowie Schilling i Makow. Wszystko przeszło w naywiększey spokoyności; rossyianie płacąc wszystkie swoie dostawy gotowizną, stanęli w polu około 2ch wierst od

miasta. W administracyynym względzie oprócz zmiany orłów i niektórych rozporządzeń względem władzy mieyskiey, nieprzedsięwzięli ieszcze żadnych zmian. Korpus ten ma iednak być przez piechotę zluzowany i udać się do Częstochowy. — Jenerał Dombrowski, który iest z tey strony Wisły naczelnikiem tymczasowego rządu, założy tu swoie siedlisko. — Warszawa miała być przez dni trzy ieden po drugim do poddania się wzywana, inaczey będzie dopóty bombardowana do póki się niepodda. W Warszawie wybuchnęła, iak wiadomo, kontrarewolucya, która iednak celu swoiego niedopięła. Zabito tam z tego powodu wiele ludzi, osobliwie za poddaniem miasta będących.,, — Daley pisze pod artykułem od *granicy polskiey d. 27 Sierpnia.* Przy przerwaniu kommunikacyi pocztowey niemamy żadney pewney wiadomości o zdarzeniach w Warszawie. Oto iest o czem dowiedzieliśmy się od woyska rossyyskiego: Dotychczasowe członki rządu narodowego xiąże Adam Czartoryski, Niemojowski, Morawski, Barzykowski, i Joachim Lelewel, złożyli urzędy swoie do rąk deputacyi seymowey, i na przyszłość ieden tylko prezes z władzą dyktatorską zostawać będzie na czele rządu. Jenerał Krukowiecki ebrany został takim prezesem. Chrzanowski iest woyskowym gubernatorem Warszawy. Skrzynecki zupełnie odsunięty i niema żadnego dowództwa. Prezes rządu oprócz przywiązanych dawniey do tey władzy attrubucyy, ma ieszcze prawo: 1. mianować i oddalić naczelnego wodza woyska (tymczasowo dowodzi naczelnie woyskiem Dembiński); 2) mianować swego zastępcę, na którego przeznaczył Niemoiowskiego; 3) za poradą izb seymowych wydać woynę lub pokóy zawrzeć, iako też nakoniec 4) mianować 6 ministrów, z których ieden iegó rozkazy ma kontrasygnować. Dotąd niewiadomemi ieszcze są ci ministrowie, o iednym tylko hr. Wielopolskim mówią, że iest ministrem spraw zagranicznych. — Nowy naczelnik rządu rozkazał zaraz klub patryotyczny zamknąć; na przyszłość uczęszczaiący do niego uważanemi będą iako buntownicy. — Rozkaz dzienny z dnia 17go bieżącego miesiąca mówi o zdrożnościach, które w przeszłym tygodniu w Warszawie popełnione zostały. Wyrażono w nim: że nieprzyiaciele oyczyzny i stronnicy Rossyi zrządzili te niecne czyny, aby ohydzić i na pogardę wystawić sprawę Polski, i t. d. Wyznaczona kommissya pod jenerałem Rycielskim wyśledzić ma i ukarać winnych popełnionych zabóystw.— Obie seymowe izby maią aż do oswobodzenia stolicy połączone obradować. Ktoby się odważył mówić o kapitulacyi uważany być ma iako zdrayca oyczyzny. — Resztą w Warszawie panuie wielka drogość żywności — Z samey zaś główney kwatery rossyyskiey (dodaie rzeczona gazeta) która d. 22 b. m. znaydowała się ieszcze w Nadarzynie donoszą: W woysku niezaszło nic ważnego. Dnia 19 feldmarszałek Paszkiewicz przedsięwziął rozpoznanie, lecz w wieczór, chociaż woyska zbliżyły się o milę od Warszawy nie przyszło iednak do potyczki. Wczoray w wieczór większa część woyska polskiego stała za szańcami nic iednak nieprzedsiębiorąc. Mówią, iż 10 do 12,000 ludzi woyska polskiego poszło przeciw jenerałowi Rosen; lecz ten ma rozkaz unikać bitwy i ile możności trzymać nayblizey nieprzyiaciela swe straże. Czyniono usiłowania spalić most prągski, ale nieudało się; ogień został natychmiast ugaszony.— Rüdiger stoi zawsze ieszcze w okolicy Radomia; przeciw niemu stoi oddział woyska polskiego; wczoray słyszeć tu miano w owey okolicy z dział strzelanie. Jen. Kreutz przybędzie tu 28; przez iego i Rüdigera korpus będzie główne woysko 25 do 30,000 piechoty zmocnione i za przybyciem tego posiłku, będzie iak sądzą bóy ukończony. — Nakoniec

pod artykułem *od granicy polskiey* 31 *Sierpnia* donosi: Rossyyski korpus jenerała porucznika Knorring obozuie ieszcze pod Kaliszem; wczoray przybyło mu w posiłku 3000 piechoty i przybydź ieszcze ma od głównego woyska z pod Warszawy 10,000 ludzi. Nowe urządzenie woiewództwa kaliskiego nastąpić ma w tych dniach. W wydaney tam odezwie wszystkiem uszłym urzędnikom, ieżeli w przepisanym czasie na swoie mieysca powrócą, zapewnione iest przebaczenie. Obywatele woiewództwa kaliskiego niemaią być rządowi rossyyskiemu nieprzychylnemi. — Podług doniesień z Warszawy minister woienny Morawski miał złożyć swóy urząd.— *Dopis.* W tey chwili rozchodzi się od dólney Wisły wiadomość, lubo ieszcze potwierdzenia potrzebuiąca, o wstecznem poruszeniu woysk rossyyskich; most na Wiśle niedaleko Szilna miał przez nich zostać zerwany, a znayduiące się tam magazyny zostały z naywiększym pośpiechem na lewy brzeg Wisły przewiezione. Jenerał Umiński, iak mówią, postępuie szybko z 6000 ludzi za korpusem rossyyskim.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Petersburg 24 *Sierpnia.* — Manifest cesarski z dnia 13 b. m. nakazuie w całem państwie nowy wybor rekrutów z każdych 500 dusz po 4 wyiąwszy Gruzynią i Bessarabią, tudzież gubernie Wileńską i Grodzieńską wraz z obwodem Białostockim, które w teraźnieyszey woynie z Polską zmuszone znosić przykre ciężary, iako też korporacye małoruskich Kozaków w guberniach Pułtuskiey i Czernichowskiey, które z 100 ludzi dostawiły po 10 do 8 pułków lekkiey jazdy.

W gubernii Petersburgskiey od wszczęcia się cholery zachorowało na nią ogółem 3142 osób, wyzdrowiało z nich 1509 a umarło 1593.

Paryż 27 *Sierpnia.* — Dziś prezes rady ministrow wniosł do izby deputowanych proiekt do ustawy względem urządzenia izby parow. Król mianuie parow; godność ich dożywotnia i liczba nieograniczona, ale dziedziczność parowstwa upada.

Onegday poseł nasz przy dworze madryckim i vceadmirał Villaumez iedli u króla obiad. Tegoż dnia dawał J. K. M. posłom pruskiemu baronowi Werther, sycylijskiemu xciu Castelcicala i angielskiemu lordowi Granville prywatne posłuchania.

Xiążęta Orleanu i de Nemours powrócili tu wczoray z Bruxelli.

D. 24 b. m. o godzinie 1 z południa były dey Algieru Husseein miał 3 kwadranse trwaiące prywatne posłuchanie u krola, a wczoray iadł obiad u prezesa rady ministrow.

Don Pedro i małżonka iego ziechali d. 24 do miasta i znaydowali się w loży krolewskiey na wystawieniu wielkiey opery. — Pisma tuteysze mowią o planie zaślubienia xcia de Nemours z Donna Maryą da Glorii, którą rząd francuzki za krolową portugalską uzna.

Monitor ogłasza umieszczoną w iednem z pism porannych wiadomość. "iakoby Marszałek Macdonald podał królowi listę protestuiących się parów przeciw zniesieniu dziedzictwa godności parowskiey, i z powodu złego przyięcia od J. K. Mci złożył urząd wielkiego kanclerza legii honorowey„ za zupełnie zmyśloną.

Podług doniesień z Tulonu pod d. 18 b. m. uzbraiane są w tamecznym porcie liniiowe okręty *Superb*, *Nestor* i *korona*, i przybyła napowrot z Tagu eskadra nie będzie rozbroiona. Mowią o wyprawie przeciw Haity.

Domy bankierskie Lafitte i komp. Mallet Fresco i Fould Oppenhem oznaymiły, iż trudnią się zaciągnieniem pożyczki na obligacye polskie. Wzywaią zatem publiczność do ufania narodowi polskiemu, który ze wszech miar zasługuie na wiarę.

D O N I E S I E N I E.

Wskutek polecenia Wysokiego Trybunału z dnia 30 Sierpnia r. b. 1831 N. 2478 podpisany Notaryusz Publiczny, podaie do publiczney wiadomości, iż w dniu (13) Września r. b. 1831 o godz: 9 ranney w gmachu Sukiennice rozpocznie się sprzedaż przez publiczną licytacyą rożnych ruchomości po ś. p. Woyciechu Mączeńskim pozostałych jako to: sukien, bielizny, porcelany, szkła, mebli, sreber, miedzi, broni, książek, wina, i t. p. a to za gotową srebrną grubą courant monetę. Chęć zatym licytowania maiących zaprasza się.

W Krakowie dnia 7 Września 1831 r. Andrzey *Jaroszewski* Not: Pub.